

Vasarely, můj slavný dědeček

Muzeum umění dnes otvírá výstavu děl Victora Vasarelyho, zakladatele op-artu. Na vernisáži bude i jeho vnuk Pierre

Olomouc - Unikátní přehlídka díla Victora Vasarelyho, která ve střední Evropě nemá obdoby, právě začíná. V olomouckém Muzeu moderního umění vystaví téměř stovku grafik, soštická, malířská či vektorizovaných typografických zakladatelé op-artu a moderního náění. Na vernisáži, která začíná dnes v 18.30 hodin, zavítá i vnuk a správce výstavního muzea Pierre, který je zároveň prezidentem francouzského Vasarelyho Fondu.

„S dědečkem jsem vyrůstal. Hráli jsme spolu šachy, pořádali první výstavy i zakládali muzea. Jeho umělecké bádání mě hodně ovlivnilo,“ vzpomíná na své dětství Pierre Vasarely.

Victor Vasarelyho každý zná jako velkého umělce, zakladatele op-artu. Jaké vzpomínky na něj máte?

S dědečkem jsem vyrůstal až do svých 37 let a pamatuji si ho velmi dobře. Jeho vědecké bádání, vělečné tvůrčí etapy a umělecký vývoj jsem soustředěně prožíval a také následoval. Nejdříve, asi tak do sedmácti let, jen zábavnou formou, kdy jsme spolu hráli šachy nebo petanque. Později jsme se ale už věnovali různým věcem. Zakládali jsme první výstavy obrazů a děl figurativního, později konstruktivistického charakteru a op-artu. V roce 1970 jsme ve francouzském Gordes založili muzeum a o šest let později Vasarelyho nadaci v Aix-en-Provence ve Francii.

Vasarely se narodil v Maďarsku, ale pobýval na Slovensku a poté přestěhoval do Francie. Jaký vztah měl ke střední Evropě?

Vasarely se narodil v Maďarsku, ale pobýval na Slovensku a poté přestěhoval do Francie. Jaký vztah měl ke střední Evropě?

Země střední Evropy a především rodné Maďarsko byly pro dědečka velmi důležitá. Jednak tu dlouhá léta studoval umění, které ho provázelo po celý život, a jednak ho oslovoval zájem folkloru a mentálních lidí. To všechno mu bylo velmi blízké a Vasarely se k Maďarsku, jeho barevnému koloritu a všemu, co zde prožil, často vracel.

Které období Vasarelyho tvorby vás nejvíce fascinuje a proč?

To je velmi těžká otázka. Neodokážu ukázat na jedno období a říct, že ho mám nejraději. Někteří díla z posledních let, kdy Vasarely teprve začínal, jsou známá po celém světě. Soustředil se na motiv zebry a kontrast černých a bílých linií. Spítáji se a společně vytvářejí vizi, který před očima pozorovatelů kmitá a proměňuje se v závislosti na úhlu, pod kterým se na něj díváte. Tyto motivy mám velmi rád, ale stejně tak mě oslovují i pozdější kombinace barev a geometrických objektů, které už více směřují k op-artu.

Vasarely se přátelil s Erno Rubikem a vzájemně se inspirovali. Dokonce prý společně vytvořili Rubikovu kostku.

Rubik se s dědečkem scházel. Debatovali spolu nad projekty, vyměňovali si názory a poznatky, spolupracovali spolu. Oba byli fascinováni geometrickými tvary a barvami. Právě v Rubikově kostce barvy a tvary vytvářejí zajímavou souhru, a k té Rubika inspiroval právě Vasarely.

Jaké poslání chtěl Vasarely svým dětem plným pohybů sdělit?

Vasarely chtěl svým dětem předat, se velmi zajímal. Vystudoval jsem moderní experimentální umění a založil francouzskou Nadaci Victora Vasarelyho, která spolupracuje i se studenty. Navíc jsem správcem Vasarelyho výstavního pozemství, takže se snažím jeho dílo co nejvíce ukázat Evropě a světu. Jsem moc rád, že tato unikátní výstava doputovala i do Olomouce. Je totiž jednou z největších a nejucelenějších výstav, která ukazuje nejen Vasarelyho tvorbu, ale posiluje i její vývoj. Věřím, že expozice bude mít velký ohlas.

FASCINOVÁN KONTRASTEM. Pierre Vasarely má z dědečkových motivů rád například kontrasty černých a bílých linií. „Vytvářejí vizi, který před očima kmitá.“ FBKÁ. FOTO: LUMER CLERIK, MILO

Ve výstavním díle hledal především řád, abeceda, kterou hadba i literatura mají, ale výtvarné umění ne. Vasarely chtěl tvůrčí principy odhalit za každou cenou. Inspiroval se vědov, optikou, geometrií, barvami. Vymyslel pravidla, plastickou abecedu, podle které svá díla tvořil. A tuto abecedu odkrýval i lidem. Snažil se jim dát návod, jak dílo číst.

S jakými principy, plastickou abecedou, Vasarely pracoval?

Držel se vědecky prokázaných poznatků. Studené barvy například vnímáme jako upozaděné, naopak teplé barvy vystupují do popředí. Prostor, čas a pohyb dílu dokážou dát i kontrast svěla a stínu, deformace perspektivy nebo sblhující se linie. Výsledný efekt je takový, že divák se cítí být vystaven zneklukující optické síle, která znemožňuje pokojné vnímání díla. Plochy obrazu se totiž neustále mění.

Jak se vám daří pokračovat ve Vasarelyho odkazu?

O dědečkově poslání, které nám chci svým dílem předat, se velmi zajímal. Vystudoval jsem moderní experimentální umění a založil francouzskou Nadaci Victora Vasarelyho, která spolupracuje i se studenty. Navíc jsem správcem Vasarelyho výstavního pozemství, takže se snažím jeho dílo co nejvíce ukázat Evropě a světu. Jsem moc rád, že tato unikátní výstava doputovala i do Olomouce. Je totiž jednou z největších a nejucelenějších výstav, která ukazuje nejen Vasarelyho tvorbu, ale posiluje i její vývoj. Věřím, že expozice bude mít velký ohlas.

Stovku obrazů vybrali přímo pro výstavní sál

Olomouc (t) - Největší výstava Victora Vasarelyho čítající téměř stovku děl měbou zájemci odečetka navšívít v Olomouci. Ta se tak přifadí k italskému Milláru, německému Frankfurta nad Mohanem, bulharské Sofii nebo rumunskému Sibiu, které letos výstavu světového malíře a grafika maďarského původu také hostily. Výstava v Olomouci je ale unikátní. Svým rozsahem a také koncepcí. Kurátorka Gina Renosiéro totiž díla do expozice vybírala i podle toho, jak moc se budou do výstavního sálu Muzea moderního umění v Olomouci hodit.

„Pobírala jsem si s prostorem, kterému dominuje nejslavnější Vasarelyho tapiserie Zebry a pestrobarevný gobelin Vega sakk,“ přibližuje Gina Renosiéro a zdůrazňuje: „Výstava je unikátní. V celé střední Evropě co do počtu děl nemá obdoby.“

V olomouckém muzeu budou až do konce ledna přístbo roku k vidění perlečky, malby, skvarely, oběje a reklamní grafika, které se Vasarely věnoval hlavně v počátcích své tvorby. Ve třicátých letech se zabýval studiem zebry a černobílých linií. „Ke konci čtyřicátých let se k těmto liniím přidaly i motivy uhlazující obličejů a krystalů s osyřými hranami,“ vyjmenovává ředitel Vasarelyho muzea v Pécsi Jozsef Sárkány.

Teprve v šedesátých a sedmdesátých letech se Vasarely naplno oddal barvám, velkorozměrným tapisériím a op-artu.

LENKA STRNADOVÁ